

Чепела Марія,

Національний університет «Острозька академія»

ЕТИМОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕРМІНІВ У ЗАКОНОДАВЧИХ ТЕКСТАХ АНГЛОМОВНОГО ТА УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Стаття присвячена питанню етимологічного аналізу терміноодиниць терміносистем права англomовного та українського законодавства на прикладі законодавчих актів Великобританії та України.

Ключові слова: *термін, термінологічна система, етимологія.*

Статья посвящена вопросу этимологического анализа терминоединиц терминосистем права англоязычного и украинского законодательства на примере законодательных актов Великобритании и Украины.

Ключевые слова: *термин, терминологическая система, этимология.*

The article is concerned with the problem of etymological analysis of term units of English and Ukrainian law terminology by the example of Great Britain and Ukrainian legislation acts.

Key words: *term, terminological system, etymology.*

Правові відносини завжди були об'єктом інтересу громадян в будь-якому суспільстві. Цікаві вони й лінгвістам з мовознавчої точки зору, адже будь-який правовий документ, законодавчий акт, нормативно-правовий акт, конституцію, пишуть використовуючи специфічну лексику, спеціальні терміни, притаманні цій галузі.

Тему терміна та термінології досліджували такі вітчизняні та зарубіжні дослідники як Головін Б.Н., Лейчик В.М., Канделакі Т.Л., Дж. Гіббонс та ін. Незважаючи на велику кількість робіт, присвячених цій темі, вона все ще залишається актуальною.

Метою статті є на прикладі законодавчих актів Великобританії та України дати характеристику юридичним термінам з точки зору їхньої етимології.

Об’єктом дослідження вважаємо законодавчі акти Великобританії та України, а *предметом* – термінологію вищезазначених актів.

Юриспруденція або ж правознавство, як суспільна наука про право та державу, має досить багату та давню історію. Вона виникла ще в Стародавньому Римі наприкінці IV – початку III ст. до н. е. і сформувалась як окрема зведена наукова дисципліна до кінця середніх віків. Англійська термінологічна лексика, у тому числі юридична, формувалася століттями. Ця терміносистема розвивається і далі, постійно змінюється, але водночас це єдина цілісна система, яка функціонує разом з людським суспільством [3].

Англійську терміносистему права можна охарактеризувати як таку, що містить у своєму складі терміни, які належать до національного словникового запасу мови, а також велику кількість запозичень з інших мов. У більшості випадків це слова з латинської, грецької, французької та інших мов. Це зумовлено історичним розвитком галузі правознавства, при якому до правничої терміносистеми Великобританії проникали іншомовні лексичні одиниці.

Аналізуючи сучасні нормативні законодавчі акти Великобританії, і зараз можна зустріти чимало вищезгаданих термінів-запозичень, які вкоренилися в мову юриспруденції і стали невід’ємною її частиною, а деякі з них навіть функціонують на інтернаціональному рівні. Серед них можна згадати наступні терміни: *moratorium* – від латинського слова *moratorius*, у значенні «схилятися до перенесення, відкладення», більш детально – *morari* – «відкладати, переносити», тога – «пауза, затримка», наразі цей термін є інтернаціональним і являє собою поняття «мораторій» в юриспруденції; *criterion* з грецької *kriterion* – «спосіб оцінювання, стандарт», від дієслова *krites* «оцінювати», наразі означає «критерій, мірило», як в юридичній термінології, так і в загальнонавчальній лексиці; *amendment* – з давньофранцузької *amendement* – «покращення, виправлення, корекція», від *amender* – буквально «робити вільним від помилок», в сучасній термінології права цей термін означає «виправлення, внесення поправок».

Що ж до термінології законодавчих актів України, то варто зазначити, що при дослідженні було виявлено чималу кількість юридичних термінів, які мають різну етимологію та походять з мов різних країн світу. До таких належать: *суб’єкт* – походить від латинського слова *subjectum* – «підмет» (спочатку «підкладене; те, що лежить в основі»), в юридичній термінології – *суб’єкт права* як фізична чи

юридична особа у правовідносинах; *санкція* – запозичення із західноєвропейських мов, походить від латинського *sanctio* – «непорушний закон», пов'язаний з *sancio* – «освячую, підтверджую»; *акт* – запозичене з латинської мови через посередництво польської, від латинського *actum* – «розпорядження» утворено від *ago* – «дію»; *протокол* – походить від латинського слова *protocollum* – «аркуш, приклеєний на початку книги або сувої папірусу, де знаходився зміст юридичного документа (імена, дати тощо)».

Отож, проаналізувавши терміноодиноці юридичних терміно-систем Великобританії та України, можна помітити тенденцію до запозичень та широкого вживання термінів з інших мов, а саме латинської, грецької та французької. Деякі з таких термінів є інтернаціональними, й вони функціонують на рівні юридичної термінології світу. Серед них можна як приклад навести такі лексеми: акт (укр.) – акт (рос.) – акт (англ.); санкція (укр.) – санкция (рос.) – sanction (англ.); протокол (укр.) – протокол (рос.) – protocol (англ.) та ін.

Література:

1. Етимологічний словник української мови в семи томах / [ред. колегія: О.С. Мельничук, І.К. Білодід та ін.]. – К. : «Наукова думка», Т.1. – 1982. – 634 с.
2. Закон України про міліцію (Відомості Верховної Ради УРСР (БВР), 1991. – № 4, ст. 20) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/565-12>.
3. Заплітна Т.В. До проблеми генезису англійських юридичних термінів [Електронний ресурс] / Т.В. Заплітна // Филологические науки. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/13-NPN_2010/Philologia/64633.doc.htm
4. Словарь лингвистических терминов / [Авт.-сост. Ахманова О.С.]. – изд. 5-е. – М. : Книжный дом «Либроком», 2010. – 576 с.
5. Acts of the Parliament of Great Britain [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.legislation.gov.uk/apgb>.
6. Black Henry Campbell Dictionary of Law / Henry C. Black. – St. Paul. Minn.: West Publishing Co., 1891. – 1254 с.